

## แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

### GUIDELINES FOR THE MANAGING MORAL PROMOTION ETHICS FOR STUDENTS OF SCHOOLS UNDER THE SAMUTSAKHON PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ธัญลักษณ์ ชูศรีโฉม<sup>1\*</sup> และธีระพงศ์ บุศรากุล<sup>1</sup>  
Thunyaluk Choosrichom<sup>1\*</sup> and Theerapong Busarakoon<sup>1</sup>

Received : 24 August 2020

Revised : 19 April 2021

Accepted : 20 April 2021

#### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และ 2) นำเสนอแนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้แบบสอบถามในการวิจัย จำนวน 344 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ตามสัดส่วนตามขนาดของแต่ละโรงเรียน มีค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  Coefficient) โดยรวมเท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีการปฏิบัติภาพรวมอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.18$ ) 2) แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับนักเรียน ฝึกนิสัยการออมเงิน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสา ช่วยเหลือเพื่อนและบุคคลอื่น รู้จักการให้เกียรติซึ่งกันและกัน และผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเสริมในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม

**คำสำคัญ:** แนวทางการจัดการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน

<sup>1</sup>หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม

<sup>1</sup>Graduate Student of Master Degree Program in Educational  
Administration, Siam Technology College

\*ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: thunyalukchoosrichom@gmail.com

### ABSTRACT

This research aims to 1) study the level of moral and ethical management among students of the school. Under the Samutsakhon Primary Educational Service Area Office and 2) to propose guidelines for organizing moral and ethical promotion to students of the school. Under the Office of Samutsakhon Primary Educational Service Area The sample consisted of 344 questionnaires in the study by simple random sampling. Proportional to the size of each school, IOC was between 0.67 - 1.00, the overall alpha coefficient ( $\alpha$  coefficient) was 0.98, and a structured interview with 5 school administrators.

The results of the research were as follows: 1) promoting morals and ethics to students of schools under the Samutsakhon Primary Educational Service Area Office The overall practice was at a high level (= 4.18). 2) Guidelines for organizing moral and ethical promotion to students, that the administrators should encourage teachers to apply the sufficiency economy philosophy to students. Practice saving money Administrators should encourage teachers to cultivate students to be volunteers. Helping friends and others Know how to respect each other And administrators should encourage teachers to organize learner development activities by reinforcing moral and ethical issues.

**Keywords:** Management Approach Promote morality, Ethics, Students

### บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) สำหรับเป็นเครื่องมือในการกำกับทิศทางการปฏิบัติงานของส่วนราชการในสังกัด กระทรวงศึกษาธิการ โดยได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบ ในการดำเนินงาน เพื่อสร้างผลผลิต ผลลัพธ์ ให้เกิดกับผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ ซึ่งจุดเด่นประการหนึ่งของแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับนี้ คือ ในส่วนของเป้าหมายด้านคุณภาพที่ได้ให้ความสำคัญต่อระดับ ความสำเร็จด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และระดับความสำเร็จที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองของผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาผู้เรียนตามแผนฯ ดังกล่าว มีความ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) นอกจากนี้ แผนพัฒนาการศึกษา ดังกล่าว ได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ไว้หลาย ประการ เพื่อให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องนำไปขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และให้บรรลุผล สำเร็จต่อคุณภาพของผู้เรียน โดยในส่วนของยุทธศาสตร์ที่สนองต่อพันธกิจด้านการยกระดับคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ/ประเภทสู่สากล ได้มีการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ 1 : ยุทธศาสตร์ พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และกำหนดตัวชี้วัด “ร้อยละ

คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทุกระดับการศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรม” เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการบรรลุผลสำเร็จภายใต้แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562) ประกอบกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมาย เพื่อให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ (1) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) มีความรู้อันเป็นสากลและความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต (3) มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัยและรักการออกกำลังกาย (4) มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (5) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2559) จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องของคณะทำงานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) พบว่า ปัจจุบันยังไม่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือมีการกิจโดยตรงในการรวบรวม/ศึกษา ผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ในมิติด้านความมีคุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน ดังนั้น เพื่อให้การศึกษาผลการดำเนินงานภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ในตัวชี้วัด “ร้อยละคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทุกระดับการศึกษาที่มีคุณธรรม จริยธรรม” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีประสิทธิภาพ และมีข้อมูลครบถ้วน ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนา โดยส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึก รักษาสิ่งแวดล้อม มีคุณลักษณะคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2550)

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนไทยของเรา จะเห็นว่าขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรม และจริยธรรมอย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวยไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร, 2560)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ทั้งนี้ เพื่อต้องการทราบถึงสภาพการจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ผลการจัดการด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อโรงเรียนและเยาวชนของชาติต่อไป

### วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการจัดการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. นำเสนอแนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

### วิธีดำเนินการวิจัย

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

##### ประชากร

ประชากรในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2562 จาก 103 โรงเรียน จำนวน 2,453 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร, 2562)

##### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2562 จำนวน 344 คน โดยผู้วิจัยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970 อ้างใน ชีรวิทย์ เอกะกุล, 2543) หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งตามสัดส่วนของแต่ละโรงเรียน

#### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มี 8 ด้าน

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) ดำเนินการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางในการจัดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

## การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัยและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือการวิจัยดังนี้

### 1. การนำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือจาก เปรมวราพร พินิจวิทย์ (2558) ที่ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล 1 โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเป็นฐานโรงเรียนบ้านสามหลัง อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี นำมาประยุกต์ใช้กับบริบทและสถานที่ของการศึกษา เรื่อง แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร และผู้วิจัยได้หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใหม่

1.2 นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

### 2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ขอนหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน และคำนวณหาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและการใช้ภาษาเพื่อนำมาปรับปรุงโดยใช้เทคนิค Item - Objective Congruence Index (IOC) ได้ค่า IOC อยู่ช่วงคะแนนระหว่าง 0.67 - 1.00

2.3 หลังจากที่ได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ว ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึงแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 30 คน คือโรงเรียนเมืองสมุทรสงคราม แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  Coefficient) ของ Cronbach โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  Coefficient) (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2555) ได้ค่าความเชื่อมั่น โดยรวมเท่ากับ 0.98

2.4 นำแบบสอบถามที่นำไปทดลองใช้มาปรับปรุงแก้ไข แล้วทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อเก็บข้อมูลต่อไป

2.5 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของแบบสอบถามแล้ว ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดและต่ำสุด นำไปสู่แนวทางเป็นข้อคำถามเพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

### 2.6 วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของแบบสัมภาษณ์

## การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จะเป็นหน่วยงานที่แจกแบบสอบถามไปยังครูโรงเรียนในสังกัด
3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพราะครูจะส่งแบบสอบถามคืนมาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
4. ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ซึ่งในครั้งนี้ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปทั้งหมด 344 ชุด
5. ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์และนำเสนอต่อไป

#### การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อบรรยายสรุปข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ( $\bar{X}$ ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)
2. ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับการสัมภาษณ์ โดยการอธิบายประกอบความเรียง

#### ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลผู้บริหาร และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ผู้บริหาร และครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีตำแหน่งหน้าที่เป็นครู มีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 5 ปี ขนาดของสถานศึกษาเป็นขนาดกลาง มีผลการวิจัยดังนี้

1. ระดับผลการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.18$ , S.D. = 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความมีน้ำใจ ( $\bar{X} = 4.31$ , S.D. = 0.43) รองลงมาคือ ด้านความมีวินัย ( $\bar{X} = 4.27$ , S.D. = 0.37) ด้านความซื่อสัตย์ ( $\bar{X} = 4.25$ , S.D. = 0.36) ด้านความสุภาพ ( $\bar{X} = 4.22$ , S.D. = 0.42) ด้านความสามัคคี ( $\bar{X} = 4.21$ , S.D. = 0.39) ด้านความสะอาด ( $\bar{X} = 4.17$ , S.D. = 0.44) และด้านความขยัน ( $\bar{X} = 4.03$ , S.D. = 0.36) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความประหยัด ( $\bar{X} = 4.00$ , S.D. = 0.39) ดังมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

- 1.1 ด้านความขยัน พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.03$ , S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็งเป็นปกติสม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน ( $\bar{X} = 4.67$ , S.D. = 0.61) รองลงมาได้แก่ นักเรียนแสดงความประพฤติที่ไม่ผิดศีลธรรม กฎหมายบ้านเมือง

( $\bar{X} = 4.39$ , S.D. = 0.54) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนเอาใจใส่ต่อหน้าที่การงานที่ตนเองรับผิดชอบ ( $\bar{X} = 3.80$ , S.D. = 0.54)

1.2 ด้านความประหยัด พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.00$ , S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนยอมรับและพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตนเองและครอบครัวในปัจจุบัน ( $\bar{X} = 4.13$ , S.D. = 0.55) รองลงมาคือ นักเรียนเก็บออมเงินที่เหลือจ่ายประจำวัน ( $\bar{X} = 4.11$ , S.D. = 0.61) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนถนอม ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ให้สามารถใช้งานได้นานที่สุด ( $\bar{X} = 3.84$ , S.D. = 0.57)

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.25$ , S.D. = 0.36) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนเก็บทรัพย์สิน สิ่งของได้แล้วนำมาส่งคืนเจ้าของ ( $\bar{X} = 4.45$ , S.D. = 0.55) รองลงมาคือ นักเรียนให้เห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ( $\bar{X} = 4.36$ , S.D. = 0.58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนทำงานที่ครูมอบหมายด้วยตนเอง ไม่ลอกการบ้านเพื่อน ( $\bar{X} = 3.94$ , S.D. = 0.56)

1.4 ด้านความมีวินัย พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.27$ , S.D. = 0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมาโรงเรียนและเข้าแถวทำกิจกรรมตอนตอนเช้าทุกวันและนักเรียนปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ( $\bar{X} = 4.45$ , S.D. = 0.56) รองลงมาคือ นักเรียนไม่ประพฤติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมอันดีงาม ( $\bar{X} = 4.44$ , S.D. = 0.54) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง ( $\bar{X} = 4.02$ , S.D. = 0.58)

1.5 ด้านความสุภาพ พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.22$ , S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะและนักเรียนกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเสมอ ( $\bar{X} = 4.32$ , S.D. = 0.55) รองลงมาคือ นักเรียนกล่าวคำขอโทษ เมื่อกระทำความผิดทุกครั้ง นักเรียนแสดงพฤติกรรมอ่อนน้อมถ่อมตนเมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่และนักเรียนไม่แสดงกิริยาก้าวร้าว หรือเอะอะโวยวายเมื่อไม่พอใจ ( $\bar{X} = 4.26$ , S.D. = 0.55) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนนักเรียนพูดจาไพเราะทั้งต่อหน้าและลับหลัง ( $\bar{X} = 4.04$ , S.D. = 0.64)

1.6 ด้านความสะอาด พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.22$ , S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนไม่ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่นเพียงเพราะความสนุกสนาน นักเรียนแสดงกิริยาดีใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุขและนักเรียนแสดงออกถึงความหวังดี คิดดี ทำดีต่อผู้อื่นทั้งคำพูดและ

การกระทำ ( $\bar{X} = 4.31$ , S.D. = 0.58) รองลงมาคือ นักเรียนดูแลรักษาร่างกายและเครื่องแต่งกายให้สะอาดอยู่เสมอ ( $\bar{X} = 4.21$ , S.D. = 0.58) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนทำความสะอาดห้องน้ำที่โรงเรียน เมื่อเห็นว่าสกปรกโดยไม่ต้องรอคำสั่ง ( $\bar{X} = 3.97$ , S.D. = 0.65)

1.7 ด้านความสามัคคี พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.21$ , S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนไม่นำความเลื่อมใสมาสู่หมู่คณะ ( $\bar{X} = 4.29$ , S.D. = 0.51) รองลงมาคือ นักเรียนกระทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ( $\bar{X} = 4.26$ , S.D. = 0.49) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนไม่ไวพากษ์วิจารณ์ ล้อเลียนรูปลักษณ์ของผู้อื่น ( $\bar{X} = 4.12$ , S.D. = 0.55)

1.8 ด้านความมีน้ำใจ พบว่า การปฏิบัติเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ( $\bar{X} = 4.31$ , S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนรีบแจ้งครู เมื่อเพื่อนมีปัญหา เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย ( $\bar{X} = 4.48$ , S.D. = 0.55) รองลงมาคือ นักเรียนมีความเมตตาและช่วยเหลือสัตว์เสมอ ( $\bar{X} = 4.41$ , S.D. = 0.54) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ นักเรียนช่วยเหลือเพื่อนทำงานในโรงเรียน ( $\bar{X} = 4.17$ , S.D. = 0.57)

2. แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2.1 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับนักเรียนฝึกนิสัยการออมเงิน

2.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสา ช่วยเหลือเพื่อนและบุคคลอื่น รู้จักการให้เกียรติซึ่งกันและกัน

2.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเสริมในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม

2.4 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปลูกฝังให้นักเรียนมีความสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมตามวัย

2.5 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการทำโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ฝึกให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย

2.6 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดตั้งกลุ่มตาวีเศษ ปลูกฝังหน้าที่การรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน

2.7 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีความรัก ความสามัคคี การอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

2.8 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปลูกฝังการมีส่วนร่วม ในการให้ทุกคนรู้จักหน้าที่มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

## อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การจัดการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยภาพรวมผู้บริหารและครูเห็นว่านักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยสูงสุดของแต่ละด้าน เรียงลำดับกันดังต่อไปนี้ 1) ด้านความมีน้ำใจ 2) ด้านความมีวินัย 3) ด้านความซื่อสัตย์ 4) ด้านความสุภาพ 5) ด้านความสามัคคี 6) ด้านความสะอาด 7) ด้านความขยัน และ 8) ด้านความประหยัด อาจเป็นเพราะ การพัฒนาผู้เรียนในปัจจุบันไม่ใช่เพียงเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งเพียงอย่างเดียว แต่การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเป็นสิ่งที่สำคัญควบคู่กับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัย ของไชยพร เรื่องหลัก (2556) ได้ทำการศึกษาแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 เมื่อพิจารณาค่าร้อยละสูงสุดของแต่ละด้าน พบว่า 1) ด้านรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต 3) ด้านการมีวินัย 4) ด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน 5) ด้านอยู่อย่างพอเพียง 6) ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน 7) ด้านรักความเป็นไทย และ 8) ด้านมีจิตสาธารณะ และสอดคล้องกับผลวิจัยของพัชรินทร์ บุญเลิศ (2557) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาวิธีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมนักเรียนในโรงเรียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านความมีวินัยและรับผิดชอบโดยภาพรวม อยู่ในระดับดีมาก 2) ด้านความซื่อสัตย์สุจริต โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3) ด้านความกตัญญูกตเวที โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 4) ด้านความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านความขยัน พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านความขยันโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็งเป็นปกติสม่ำเสมอ ไม่เกียจคร้าน นักเรียนแสดงความประพฤติที่ไม่ผิดศีลธรรม กฎหมายบ้านเมือง นักเรียนอาสาทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงานหรือผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของชัชวาล เปลี่ยนขำ และไพรัช ลิ้มวิไล (2562) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความขยัน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการทำโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน ฝึกให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย ปลูกฝังนักเรียนให้รักการทำงาน รู้จักหน้าที่ของตนเองโดยไม่ต้องรอให้ครูสั่ง โดยครูจะคอยติดตามการทำงานของนักเรียนและมีการกระตุ้นให้นักเรียนส่งงานอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ด้านความประหยัด พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านความประหยัดโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนยอมรับและพึงพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง และครอบครัวในปัจจุบัน นักเรียนเก็บออมเงินที่เหลือจ่ายประจำวัน นักเรียนใช้น้ำ ไฟฟ้าของโรงเรียนอย่างประหยัด และนักเรียนช่วยดูแล รักษาทรัพย์สินของครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของขวัญชัย เปรียบยิ่ง ; ชัชวาล เปลี่ยนขำ ; สายรุ่ง พุทธา ; เกษม เสือสินवल และไพรัช ลิ้มวิไล (2562) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความประหยัด ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับนักเรียน ฝึกนิสัยการออมเงินวันละเล็ก

วันละน้อย เขียนบันทึกรายรับ รายจ่ายและรู้จักใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น การใช้ของต่าง ๆ ที่เหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ มีการจัดทำป้ายคำขวัญเชิญชวนประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านความซื่อสัตย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เนื่องจากนักเรียนเก็บทรัพย์สินสิ่งของได้แล้วนำมาส่งคืนเจ้าของ นักเรียนเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์ตนเองและผู้อื่น นักเรียนไม่ทำให้พ่อแม่ ครูอาจารย์เดือดร้อนและนักเรียนไม่ขโมยสิ่งของของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของเกษม เสือสึนวน (2562) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปลูกฝังการมีส่วนร่วมให้ทุกคนรู้จักหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

1.4 ด้านมีวินัย พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านมีวินัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนมาโรงเรียนและเข้าแถวทำกิจกรรมตอนเช้าทุกวัน นักเรียนปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ นักเรียนไม่ประพฤติตนขัดต่อขนบธรรมเนียมอันดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของขวัญชัย เปรียบย้ง ; ชัชวาล เปลี่ยนขำ ; สายรุ่ง พุทธา และไพรัช ลิ้มวิไล (2562) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านมีวินัย ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยเสริมในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม เช่น กิจกรรมลูกเสือ กิจกรรมค่ายพุทธบุตร และมีการบูรณาการในรายวิชาต่าง ๆ เป็นการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม มีการอบรมหน้าเสาธงถึงบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและสิ่งที่นักเรียนพึงปฏิบัติ มีคาบสวดมนต์เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกสมาธิทบทวนตนเอง

1.5 ด้านความสุภาพ พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านความสุภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนแต่งกายเหมาะสมกับกาลเทศะ นักเรียนกล่าวคำขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเสมอ นักเรียนกล่าวคำขอโทษ เมื่อกระทำผิดทุกครั้ง นักเรียนแสดงพฤติกรรมอ่อนน้อมถ่อมตน เมื่ออยู่ต่อหน้าผู้ใหญ่ และนักเรียนไม่แสดงกิริยาก้าวร้าว หรือเอะอะวอยวายเมื่อไม่พอใจ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของขวัญชัย เปรียบย้ง และสายรุ่ง พุทธา (2562) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสุภาพ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปลูกฝังให้นักเรียนมีความสุภาพเรียบร้อยงดงามทั้งกายใจ มีความสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมตามวัย ชื่นชมและยกย่องนักเรียนที่มีความประพฤติดี และให้โอกาสนักเรียนได้ฝึกฝนตนเองและแสดงออกถึงความสุภาพ อ่อนโยน

1.6 ด้านความสะอาด พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านความสะอาด โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนไม่ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น นักเรียนแสดงกิริยาดีใจเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข นักเรียนแสดงออกถึงความหวังดี คิดดี ทำดีต่อผู้อื่นทั้งคำพูดและการกระทำ และนักเรียนดูแลรักษาร่างกายและเครื่องแต่งกายให้สะอาดอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของชัชวาล เปลี่ยนขำ และเกษม เสือสึนวน (2562) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสะอาด ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการจัดตั้งกลุ่มตาวีเศษ ปลูกฝังหน้าที่การรักษาความสะอาด

ภายในโรงเรียน เช่น โครงการรักษารองเรียน กิจกรรม Zero Waste เพื่อสร้างจิตสำนึกให้นักเรียน ร่วมกันรักษาความสะอาด และสร้างนิสัยการทิ้งขยะให้ถูกที่

1.7 ด้านความสามัคคี พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านความสามัคคี โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เป็นเพราะนักเรียนไม่นำความเสื่อมเสียมาสู่หมู่คณะ นักเรียนกระทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม นักเรียนแสดงไมตรีต่อผู้อื่นด้วยการช่วยเหลือผู้ต่าง ๆ และนักเรียนแบ่งปัน लाभผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อยก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของสายรุ่ง พุทธา (2562) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความสามัคคี ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีความรัก ความสามัคคี การอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

1.8 ด้านความมีน้ำใจ พบว่า นักเรียนมีการปฏิบัติตนด้านความมีน้ำใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนรีบแจ้งครู เมื่อเพื่อนมีปัญหา เช่น เจ็บไข้ได้ป่วย นักเรียนมีความเมตตาและช่วยเหลือสัตว์เสมือนนักเรียนอาสาช่วยเหลือกิจกรรมของโรงเรียน และนักเรียนรู้จักบำเพ็ญประโยชน์โดยไม่ต้องรอคำสั่ง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของขวัญชัย เปรียบยง ; ชัชวาล เปลี่ยนขำ ; สายรุ่ง พุทธา ; เกษม เสือสินวล และไพรัช ลิ้มวิไล (2562) ได้กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมด้านความมีน้ำใจ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสาช่วยเหลือเพื่อนและบุคคลอื่น รู้จักการให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีการจัดอบรมความรู้แก่นักเรียนเพื่อปลูกฝังการมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ครู และโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักทำประโยชน์ต่อผู้อื่นได้ โดยเริ่มจากเรื่องง่าย ๆ ก็จะทำให้เขารู้สึกว่าเขาสามารถทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นได้ ก็จะทำให้เขากลายเป็นคนที่มีน้ำใจต่อบุคคลอื่น

2. แนวทางการจัดการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้แนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ดังนี้

2.1 ด้านความมีน้ำใจ เป็นข้อที่มีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ควรส่งเสริมและปลูกฝังนิสัย อบรมด้านความมีน้ำใจ โดยรู้จักแบ่งปันให้ผู้อื่น บริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน แนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความมีน้ำใจ ควรส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีจิตอาสาช่วยเหลือเพื่อนและบุคคลอื่น รู้จักการให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยมีการจัดอบรมความรู้แก่นักเรียน เพื่อปลูกฝังการมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ครู และโรงเรียนในโอกาสต่าง ๆ ฝึกให้นักเรียนได้รู้จักทำประโยชน์ต่อผู้อื่นได้ โดยเริ่มจากเรื่องง่าย ๆ ก็จะทำให้เขารู้สึกว่าเขาสามารถทำประโยชน์เพื่อผู้อื่นได้ ก็จะทำให้เขากลายเป็นคนที่มีน้ำใจต่อบุคคลอื่น

2.2 ด้านความประหยัด เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนควรปลูกฝังและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการให้นักเรียนฝึกหัดจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเอง เพื่อรู้จักค่าของการใช้จ่ายเงินอย่างคุ้มค่า สร้างความตระหนักให้กับนักเรียนเรื่องความประหยัด แนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนด้านความประหยัด ควรส่งเสริมให้ครูนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้กับนักเรียน ฝึกนิสัยการออมเงินวันละเล็กวันละน้อย เขียนบันทึกรายรับ รายจ่ายและรู้จักใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น การใช้ของต่าง ๆ ที่เหลือใช้ให้เป็นประโยชน์ มีการจัดทำ

ป้ายคำขวัญเชิญชวนประหยัดน้ำ ประหยัดไฟ เพื่อสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ด้านความขยัน ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้นักเรียนปฏิบัติงานทันทีที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่รีรอหรือต้องถูกบังคับ และควรมีการติดตามการทำงานของนักเรียนให้นักเรียนเอาใจใส่ต่องาน
2. ด้านความประหยัด ผู้บริหารและครูควรปลูกฝังให้นักเรียนตัดสินใจซื้อสิ่งของตามความจำเป็นและคำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับ และปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักถนอม ซ่อมแซมสิ่งของเครื่องใช้ให้สามารถใช้งานได้นานที่สุด
3. ด้านความซื่อสัตย์ ผู้บริหารและครูควรปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักยอมรับการกระทำของตนเองอย่างจริงใจ และปลูกฝังให้นักเรียนทำงานที่ครูมอบหมายด้วยตนเอง ไม่ลอกการบ้านเพื่อน
4. ด้านความมีวินัย ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้นักเรียนทำการบ้านหรืองานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด และส่งเสริมให้นักเรียนทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้โดยไม่ผัดวันประกันพรุ่ง
5. ด้านความสุภาพ ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกถึงการเป็นผู้ฟังที่ดีเสมอ ไม่ว่าจะอยู่กับใคร สถานการณ์ใด และปลูกฝังให้นักเรียนพูดจาไพเราะทั้งต่อหน้าและลับหลัง
6. ด้านความสะอาด ผู้บริหารและครูควรสนับสนุนให้นักเรียนรู้จักการทำความสะอาดเพื่อนเมื่อเห็นว่าเพื่อนทำสกปรกทุกครั้ง และปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักทำความสะอาดห้องน้ำที่โรงเรียนเมื่อเห็นว่าสกปรกโดยไม่ต้องรอคำสั่ง
7. ด้านความสามัคคี ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง และปลูกฝังนักเรียนไม่ให้วิวาทวิวาทกัน ล้อเลียนรูปลักษณ์ของผู้อื่น
8. ด้านความมีน้ำใจ ผู้บริหารและครูควรส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการเสียสละเงินให้แก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อน และสนับสนุนนักเรียนให้ช่วยเหลือเพื่อนทำงานในโรงเรียน

#### ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมภาวะอารมณ์ของนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

## เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ**. สืบค้นเมื่อ 26 ตุลาคม 2562.  
จาก <http://www.digitalschool.club/digitalschool/social1>
- เกษม เสือสืพล, ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอนไถ่ดี, โรงเรียนบ้านดอนไถ่ดี. (2562). สัมภาษณ์,  
13 ธันวาคม 2562.
- ขวัญชัย เปรียบยิ่ง, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีสุทธาราม, โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม. (2562). สัมภาษณ์,  
, 10 ธันวาคม.
- ชัชวาล เปลี่ยนขำ, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง(เข้มประชาอุทิศ),  
โรงเรียนวัดศรีสำราญราษฎร์บำรุง(เข้มประชาอุทิศ). (2562). สัมภาษณ์, 10 ธันวาคม.
- ไชยพร เรืองแท้. (2556). **บทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน  
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1**. วิทยานิพนธ์  
พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา  
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2555). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.  
สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2562, จาก  
[opac.vru.ac.th/BibDetail.aspx?bibno=1823860](http://opac.vru.ac.th/BibDetail.aspx?bibno=1823860)
- เปรมวรพร พินิจวิทย์. (2558). **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอนุบาล 1  
โดยการประยุกต์ใช้การวิจัยเป็นฐานโรงเรียนบ้านสามหลัง อำเภอศรีสวัสดิ์  
จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พัชรินทร์ บุญเลิศ. (2557). **ศึกษาวิธีการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม นักเรียนในโรงเรียน  
เขตจอมทองกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไพรัช ลิ้มวิไล. (2562). ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดท่ากระป้อ (ท่ากระป้อพิทยาคาร),  
โรงเรียนวัดท่ากระป้อ (ท่ากระป้อพิทยาคาร). (2562). สัมภาษณ์, 26 ธันวาคม.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี:  
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สายรุ่ง พุทธา, ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสามัคคีศรีธรรมาราม, โรงเรียนวัดสามัคคีศรีธรรมาราม. (2562).  
สัมภาษณ์, 13 ธันวาคม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. (2562). **การบริหารงานบุคคล**. {ออนไลน์},  
เข้าถึงได้จาก: <http://www.home.skn.go.th/main/person.html>.  
(2562, 25 สิงหาคม)
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ  
ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 -2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์  
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2550).

ปัญหาคุณธรรมด้านสภาพแวดล้อม นักเรียน/นักศึกษา ผู้บริหาร/ครู/อาจารย์

ผู้ปกครอง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สุทัศน์พงษ์ กุลบุตร. (2560). การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษา. กรุงเทพฯ:

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.